

Trianon liberális eltüntetése

A választásokra való előkészület jegyében a Duna Televízió *Közbeszéd* című, heti öt alkalommal jelentkező „aktuális háttérműsora” 2006. március 21-étől kezdve lehetővé tette, hogy a különböző pártok képviselői néhány fontosabb kérdéstről öt-öt percben kifejtessék a nézeteiket. Az első napon a téma a nemzetpolitika volt. A Szabad Demokraták Szövetsége részéről Eörsi Máttyás, a párt külpolitikai szakértője volt jelen. A tőle elhangzottak alapján ismerkedjünk meg a nemzetpolitikára vonatkozó liberális nézetekkel.

– *Amikor nemzetpolitikáról beszélünk – kezdte Eörsi¹ –, akkor tegyük fel a kérdést, hogy miért van erre egyáltalában szükség? És azt hiszem, hogy a nézők velem együtt s (a műsorvezetőhöz fordulva) önnel együtt mondják, hogy természetesen Trianon.*

Eszerint hogyha Trianon nem lett volna, akkor a nemzetpolitika fogalma semmilyen időszerűséggel nem bírna. Azok a nemzetek, amelyek a Trianon-szerű élményektől mentesek, e megfogalmazás értelmében nem is kell ilyen kérdésekkel bíbelődjének. Mintha a mi kivételes helyzetünket az is bonyolítaná, hogy bennünket nemcsak a trianoni diktátum, hanem (ebből következően) a nemzetpolitikával való foglalkozás kényszere is sújt.

– *Trianon volt az – folytatta Eörsi –, ami hát egy nagyon nagy sorscsapás volt a magyarság számára. Miért? Mert egy mesterséges vonalat hozott létre, egy határt magyarok és magyarok között.*

Ilyen egyszerű volt tehát. Nem országrészeket szakítottak el kényük-kedvük szerint az önrendelkezés elvének a sárba tiprásával; nem egy működő nemzetgazdaságot tettek tönkre; nem földjeinket, altalajkincseinket, számos ipari létesítményünket rabolták el, olyan területekkel együtt, amelyekben több esetben kizárólag, vagy csaknem kizárólag magyar vagy más, az új birtokosoktól eltérő etnikumú lakosság élt; nem kulturális kincseinkre tették rá a kezüket, és indítottak mindmáig tartó olyan erőszakos asszimilációs hadjáratot, amelyet a kisebbségeink soha nem ismertek a régi Magyarországon, hanem mindössze egy vonalat húztak, amely magyart a magyartól elválasztott.

A külpolitikus a következő mondatában így fejezte be Trianon témáját:

– *Nos, az a kérdés, hogy mit kezdünk ezzel (sic!) a trianoni határokkal? Van olyan politika, amely szereti az erőszakos fellépést ezzel szemben, de a történelemből megtanultuk, hogy az erőszakos fellépésnek a következménye még több veszteség és tengernyi fájdalom.*

Itt már a második világháborúhoz jutottunk, de a műsorvezető, hogy aktuálpolitikai mederbe terelje a szót, javasolta: – *Beszéljünk az SZDSZ elképzeléseiről.*

– *Vannak – mondta tovább Eörsi –, akik egyoldalú lépésekben gondolják el, de hát mi azt tapasztaljuk – és hát ebből következik az SZDSZ politikája –, hogy egyoldalú fellépéseknek nincsen támogatója Európában, magunkra maradunk, és nem lehetünk sikeresek. Ezért mi úgy gondoljuk, hogy céljainknak meg kell tudnunk nyerni mindegyik érintett ország demokratikus többségének a támogatását, s hogy ha Trianonról beszélünk, akkor mi más lehetne a célkitűzés, mint a trianoni határoknak a megszüntetése. Most erre végre van egy reális lehetőség az Európai Unió kibővítésével. Pontosan ez következik be: megszűnnek a trianoni határok. Nagylaknál vagy Parassapusztánál, Komáromnál, ahol korábban sorba kellett állni, hogy átmenjünk egy korábbi Magyarország területére, a jövőben nem lesz erre szükség, hiszen megszűnnek a határok, és a Kárpát-medence ilyen módon az Európai Unión*

---

¹ Az előadó szövegét a műsor videofelvétele alapján jegyeztem le. – T. K. A.

belül egyesül. Ebből következik, hogy a liberális politika legelső számú célkitűzése Európa, és ezen belül a Kárpát-medence békés, valóban újraegyesítése az Európai Unió keretein belül.

Ez meglepően egyszerű! Volt Trianon – nincs Trianon: megszűnt a határ! Minden magyar lelkének sebei begyógyulhatnak: akkor megy látogatóba a szomszédban élő rokonaihoz, ismerőseihez vagy akár ismeretlen magyarokhoz, amikor csak akar. (No meg amikor ideje és pénze van hozzá.) Ennek megtörténtehez meg kell nyerni a szomszédos országok „demokratikus többségét”, vagyis rá kell vennünk őket, hogy akarjanak belépni az Európai Unióba, mert ezzel segítenek nekünk megoldani a mi Trianon által okozott közlekedési problémánkat!

A folytatásban azonban Eörsi szétrombolja (no de csak egy kicsit) az eddig általa ébresztett illúzióinkat. A „demokratikus többség” támogatása ugyanis nem merülhet ki az Unióba való készsleges belépésükkel:

– Na most, ugye, számos probléma merül fel addig is, hiszen vannak olyan országok, amelyek még nem tudnak csatlakozni az Európai Unióhoz, és hát lássuk tisztán, ha csatlakoznak is egyes országok, szomszédaink, azért ott még a kisebbségi politika (...) radikálisan nem fog megváltozni úgy, ahogy szeretnénk. Meggyőződésünk, hogy lehet eredményeket elérni, támogatjuk ottani kisebbségi szervezeteknek a legitim és reális törekvéseit, azonban ehhez meg kell nyernünk az ottani demokratikus többségnek a támogatását.

Kiderül tehát, hogy az elcsatolt magyarok problémái számosabbak, nem csupán annyiból állnak, hogy nem tudnak-tudtak átmenni kedvük szerint a határon. De talán úgy is felfoghatjuk – a szövegnek kétségtelenül van egy ilyen sugallata –, hogy ezek a problémák már nem is Trianonból származnak, hanem a szomszéd népek „kisebbségi politikájából”. Ezek szerint a nyitott határok ellenére azért a saját portáján mégis az illető ország legszámosabb etnikuma az úr. Az ő magatartásukat viszont meg tudjuk változtatni az illető nép „demokratikus többségének” a segítségével. Emlékszem, Balogh Edgár is, kommunista optimizmustól vezérelve, mindig nagyon bízott „román barátainkban” – talán egészen a haláláig. Most tovább bizakodhatunk román, szerb, szlovák, ukrán, horvát, szlovén, osztrák barátaink jóindulatában és belátásában. Azzal a különbséggel, hogy most nem kommunistákat aggatunk képzeletben a béke szivárványára, hanem liberálisokat. Így válik a *liberális* szó megváltásunk reménységének kulcsszavává.

Lehet, hogy ez most egy kicsit túl borúlátóan hangzott. Hiszen Eörsi Mátyás a következőkben konkrét sikeres példákat hoz optimizmusunk felcsigázására:

– Vannak erre nagyszerű példák. Romániában most például egy liberális és más koalíció van hatalmon. Kiváló a viszony. Amit korábbi kormányoknak soha nem sikerült elérnie, most sikerült megvalósítania; a magyarságnak egy régi követelése volt: egy főkonzulátus Csíkszeredán. A jó kapcsolatoknak az eredménye, hogy ez meg tudott valósulni, és ezt szeretnénk folytatni a többi országgal is. Horvátországgal ragyogóan javulnak a kapcsolatok. Horvátország európai uniós tagsága kívánatos, de nem tudjuk még, mikor fog bekövetkezni. A jó kapcsolatokkal lehet eredményeket elérni ott is a magyarság számára. Tehát mindenképpen tárgyalni, tárgyalni, tárgyalni.

Úgy látszik, az SZDSZ-nek a román kormánnyal való „kitűnő viszonyát” egy cseppet sem zavarja, hogy – a közismert európai példák ellenére – a román országatyák nemcsak székely területi, de magyar kulturális autonómiáról sem akarnak hallani; de az sem probléma, hogy már másfél évtizede vajúdik mind a magyar egyetem kérdése, mind pedig a magyar egyházi ingatlanok visszaadása. Ezeket Eörsi talán a saját fejéből is szeretné kivenni; helyettük (mint nagy vívmányt) a fontos, de az előbbiekhöz viszonyítva mégiscsak másodlagos jelentőségű

csíkszeredai konzulátus létrejöttét lobogtatja, mintha ez elfedtené mindazt, ami az ott élő magyarok hátrányára történik folyamatosan.

Köztudott, hogy Ceașescu idejében az állam jelentős anyagi támogatásban részesítette a Kárpátokon túlról Erdélybe települő románokat. Ma nem lehet tudni pontosan, hogy milyen csatornákon folydogál a pénz (meglehet, az ortodox egyház lett a közvetítő), de tény: általában románok tudják ajánlani a legtöbbet az erdélyi ingatlanokért. Trianon idején az országrészek, települések etnikai összetételének megváltoztatását helytelennek nyilvánították. Ma viszont az Európai Unióban is mind nagyobb teret nyerő globalizáció demográfiai felfogása szerint a világ lakosságának összekeveredése és a kultúrnemzeti közösségek szétolvasztása a világgazdaság urainak pozícióit erősítő fejlemény. Valószínűleg ezért nemigen mer szólalni senki az erdélyi magyar települések tervszerű elrománosítása ellen, melynek során az eredeti lakosság a helyi önkormányzatokban rendre kisebbségbe kerül, és nem képes többé ezen a szinten sem megvédelmezni az érdekeit. Eörsi hallgat erről, de lehet, hogy ő egyet is ért ezzel a folyamattal.

Úgy látszik a szomszédos országok „demokratikus többségével” csak olyan témákban érdemes „tárgyalni, tárgyalni, tárgyalni”, amelyekben azért remélhető némi felmutatható siker. Közben Eörsi Mátyás úgy tesz, mintha nem tudná nagyon is jól, hogy a románok mindig csak akkor adtak meg bármit a magyaroknak, akkor engedtek csak jogos elvárásaiknak, ha valamely politikai okból kénytelenek voltak erre. Vagyis ez nem attól függött, hogy éppen milyen pártokból állt a bukaresti kormány.

Különös, hogy az előadó a románokon kívül csak a horvátokra tér ki, akiknek a kisebbségi politikája más országokéhoz képest sokkal kevésbé nyomasztó az ott élő magyarok számára. Vajon miért nem a szlovákokat említette, ahol például egy olyan új közigazgatási reformot fogadtak el, amely a térkép átrajzolásával megszüntette a magyar többségű megyéket. Vagy talán azért hallgat erről Eörsi, mert tudja: akkor Amerika diplomatái győzték meg a Magyar Koalíció Pártjának vezetőit, hogy ne lépjenek ki ezért a kormánykoalícióból, vagyis fogadják el az új helyzetet? Következésképp egy nagyhatalomnak a mi ügyeinkbe való, számukra káros beavatkozását az SZDSZ szerint a magyar diplomácia is engedelmesen és némán kell tudomásul vegye?

– Mert a konfliktusok lehet, hogy füstölnek, lehet, hogy nagyon látványosak, lehet érte (sic!) demonstrálni, de eredményre nem vezetnek. És azt tapasztaltuk, hogy a konfliktusokért nem a magyarországi magyarok fejét verik be, hanem sokkal inkább az ottaniakét, hogyha a konfliktus túl nagy. Tehát éppen ezért, ha visszagondolunk az elmúlt 15 évre, a legtöbb szomszédunkban egy nagyon komoly demokratikus fejlődés következett be, és nekünk ezt kell megragadnunk. És ezekkel a jó kapcsolatokkal lehet lépésről lépésre eredményeket elérni, és úgy gondolom, ebben vannak sikereink, és nem kell feladni, hogy a jövőben is még küzdjünk ezekért.

A fentiekből kitűnik, hogy Eörsi számára a leglényegesebb, a leginkább bőrünket-lelkünket égető problémák kimondása, a határozott állásfoglalás már füstölgő konfliktus, vagy legalábbis ahhoz vezet. Vajon a magyar diplomáciának miért kellene mindig csak kegyet várnia leplezetlen ellenfeleitől?

Teljesen világos, hogy a fejek beverése az erdélyi és különösen délvidéki magyarverésekre utal. Vajon honnan származtak ezek a „konfliktusok”? Magyarországi politikusok, esetleg magánszemélyek „füstölgése” provokálta ki? Vagy éppen maguk a kisebbségben élő áldozatok, talán azzal, hogy léteznek, és ott élnek, ahol a helyüket mások szeretnék elfoglalni? Az ok véletlenül nem az esetenként állati kegyetlenséggel megnyilvánuló magyargyűlölet volt? Nem szégyenletes, hogy Eörsi Mátyás az SZDSZ nevében ezekért az embertelenségekért ártatlan magyarokra kívánja a felelősséget hárítani?

– Talán azzal fejezném be, hogy látványos, nagy, füstölgő politikát nem ígérhetek, de egy nagyon kemény munkát igen.

Az a meggyőződésem, hogy Magyarország Magyarország határain belül is tehet a határon túli kisebbségekért, mégpedig akkor, hogyha a Magyarországon belüli kisebbségekkel való bánásmód a Magyar Köztársaság részéről feljavul. Hogyha Magyarország jól bánik a saját kisebbségeivel, legyenek azok horvátok, románok, ruszénok (sic!) – de hadd ne fejezzem be a sort –, akkor úgy érzem, hogy Magyarországnak a morális igénye, hogy a szomszéd országban is jobban bánjanak az ottani magyarokkal, ennek az esélye meg fog nőni. Tehát úgy gondolom, hogy egy nagyon higgadt liberális politikával nem csak Magyarországon belül, hanem a határain túl is lehet elérni eredményeket,

Íme, egy politikus, aki az erkölcsöt összekavarja a politikai érdekekkel. Hogy egy állam hogyan viselkedik saját polgáraival, beleértve a kisebbségeket is, ez valóban nagymértékben erkölcsi kérdés is. De azt várni, hogy a mi erkölcsi „nagyságunk” meghatja majd irányunkban azokat, akiknek *megfogalmazott nemzetpolitikai érdeke*, hogy a magyar kisebbség minél hamarabb eltűnjön az országukból, az vagy olcsó fogás, vagy mérhetetlen politikusi ostobaság.

– *...és soha ne hagyjuk szem elől a végső célt: Európa és ezen belül a Kárpát-medence békés újraegyesítését az Európai Unió keretein belül, s a trianoni határok, ígérem, meg fognak szűnni, gyerekeink már nem is fognak rá emlékezni.*

Ígéri, hogy meg fognak szűnni. Csak bízzatok bennünk, és szavazzatok ránk. Mi majd elmulasztjuk Trianont. Ennek az átkozott szónak még a nyomait is kipusztítjuk. A gyermekeitek fejéből is, csak bízzatok ránk a nevelésüket.

Mikor a műsorvezető a végén Ukrajnára és Szerbiára kérdezett rá, az SZDSZ külpolitikai szakértője így fejezte be kiselőadását:

– *(...) Rettenetesen fontos, hogy mind a hat kormányjal jó viszony legyen, és ezen a jó viszony keretein belül megint csak lépésről lépésre javítunk az ottani magyarok helyzetén. És ne adjuk föl. Legfőképpen Szerbia, de még Ukrajna vonatkozásában sem, hogy még a mi életünkön belül ők is belépnek az Európai Unióba, és akkor ott is megszűnhetnek a határok.*

Itt visszatérnek az elmondottak alapgondolatai: a mindentől független jó viszony, a határon túli magyarok helyzetének állandó és fokozatos javítása (feltehetően egészen az elfogyásukig), valamint az Európai Unió, amelyen belül határok hiányában annyit szomszédolunk, amennyit akarunk.

Az itt vázolt nemzetpolitikai koncepció furcsa módon csak a határon túli magyarokról szólt, mintha a Magyarországon élők nemzeti mivoltához semmi köze nem lehetne. Mintha nekik – ha már Trianon őket ugye nem szakította el – immár nem is lenne szükségük nemzeti érdekvédelemre.

Az előadás – mint produkció – egy gyakorlott színésznek sem vált volna szégyenére. A töretlen optimizmust sugalló hang és az ezzel összhangban levő tekintet és gesztusok célszerűen megformált érzelmi háttérét képezték a mondottaknak.

Vajon miért akar Eörsi Máttyás a liberális SZDSZ nevében félrevezetni bennünket a leglényegesebb dolgainkra vonatkozó hamis állításaival?

* * *

Eörsi Máttyás teljes és összefüggő szövege itt olvasható:

Közbeszéd – Aktuális háttérműsor – választási különkiadás

2006. március 21. kedd.

Eörsi Máttyás

Szabad Demokraták Szövetsége

(szerkesztetlen szöveg)

Műsorvezető (Szűcs Péter): *Következő vendégünk a Magyar Demokraták Szövetsége, a magyar liberális párt képviselőjében pedig Eörsi Máttyás. Témát ismeri. Öné a szó.*

Jó estét kívánok. Valóban a Szabad Demokraták Szövetségét képviselem.

Amikor nemzetpolitikáról beszélünk, akkor tegyük fel a kérdést, hogy miért van erre egyáltalában szükség? És azt hiszem, hogy a nézők velem együtt s (*a műsorvezetőhöz fordulva*) önnel együtt mondják, hogy természetesen Trianon. Trianon volt az, ami hát egy nagyon nagy sorscsapás volt a magyarság számára. Miért? Mert egy mesterséges vonalat hozott létre, egy határt magyarok és magyarok között.

Nos, az a kérdés, hogy mit kezdünk ezzel a trianoni határokkal? Van olyan politika, amely szereti az erőszakos fellépést ezzel szemben, de a történelemből megtanultuk, hogy az erőszakos fellépésnek a következménye még több veszteség és tengernyi fájdalom.

Műsorvezető: *Beszéljünk az SZDSZ elképzeléseiről.*

Vannak, akik egyoldalú lépésekben gondolják el, de hát mi azt tapasztaljuk – és hát ebből következik az SZDSZ politikája –, hogy egyoldalú fellépéseknek nincsen támogatója Európában, magunkra maradunk, és nem lehetünk sikeresek. Ezért mi úgy gondoljuk, hogy céljainknak meg kell nyerni... meg kell tudnunk nyerni mindegyik érintett ország demokratikus többségének a támogatását, s hogy ha Trianonról beszélünk, akkor mi más lehetne a célkitűzés, mint a trianoni határoknak a megszüntetése. Most erre végre van egy reális lehetőség az Európai Unió kibővítésével. Pontosan ez következik be: megszűnnek a trianoni határok. Nagylaknál vagy Parassapusztánál, Komáromnál, ahol korábban sorba kellett állni, hogy átmenjünk egy korábbi Magyarország területére, a jövőben nem lesz erre szükség, hiszen megszűnnek a határok, és a Kárpát-medence ilyen módon az Európai Unión belül egyesül. Ebből következik, hogy a liberális politika legelső számú célkitűzése Európa, és ezen belül a Kárpát-medence békés, valóban újraegyesítése az Európai Unió keretein belül.

Na most ugye számos probléma merül fel addig is, hiszen vannak olyan országok, amelyek még nem tudnak csatlakozni az Európai Unióhoz, és hát lássuk tisztán, ha csatlakoznak is egyes országok, szomszédaink, azért ott még a kisebbségi politika még hát radikálisan nem fog megváltozni úgy, ahogy szeretnénk. Meggyőződésünk, hogy lehet eredményeket elérni, támogatjuk ottani kisebbségi szervezeteknek a legitim és reális törekvéseit, azonban ehhez meg kell nyernünk az ottani demokratikus többségnek a támogatását. Vannak erre nagyszerű példák. Romániában most például egy liberális és más koalíció van hatalmon. Kiváló a viszony. Amit korábbi kormányoknak soha nem sikerült elérnie, most sikerült megvalósítania, a magyarságnak egy régi követelése volt: egy főkonzulátus Csíkszeredán. A jó kapcsolatoknak az eredménye, hogy ez meg tudott valósulni, és ezt szeretnénk folytatni a többi országgal is. Horvátországgal ragyogóan javulnak a kapcsolatok. Horvátország európai uniós tagsága kívánatos, de nem tudjuk még, mikor fog bekövetkezni. A jó kapcsolatokkal lehet eredményeket elérni ott is a magyarság számára. Tehát mindenképpen tárgyalni, tárgyalni, tárgyalni. Mert a konfliktusok lehet, hogy füstölnek, lehet, hogy nagyon látványosak, lehet érte demonstrálni, de eredményre nem vezetnek. És azt tapasztaltuk, hogy a konfliktusokért nem a magyarországi magyarok fejét verik be, hanem sokkal inkább az ottaniakét, hogyha a konfliktus túl nagy. Tehát éppen ezért, ha visszagondolunk az elmúlt 15 évre, a legtöbb szomszédunkban egy nagyon komoly demokratikus fejlődés következett be, és nekünk ezt kell megragadnunk. És ezekkel a jó kapcsolatokkal lehet lépésről lépésre eredményeket elérni, és úgy gondolom, ebben vannak sikereink, és nem kell feladni, hogy a jövőben is még küzdjünk ezekért.

Talán azzal fejezném be, hogy látványos, nagy, füstölgő politikát nem ígérhetek, de egy nagyon kemény munkát igen.

Az a meggyőződésem, hogy Magyarország Magyarország határain belül is tehet a határon túli kisebbségekért, mégpedig akkor, hogyha a Magyarországon belüli kisebbségekkel való bánásmód a Magyar Köztársaság részéről feljavul. Hogyha Magyarország jól bánik a saját kisebbségeivel, legyenek azok horvátok, románok, ruszénok (sic!) – de hadd ne fejezzem be a sort –, akkor úgy érzem, hogy Magyarországnak a morális igénye, hogy a szomszéd országban is jobban bánjanak az ottani magyarokkal, ennek az esélye meg fog nőni. Tehát úgy gondolom, hogy egy nagyon higgadt liberális politikával nem csak Magyarországon belül, hanem a határain túl is lehet elérni eredményeket, és soha ne hagyjuk szem elől a végső célt: Európa és ezen belül a Kárpát-medence békés újraegyesítését az Európai Unió keretein belül, s a trianoni határok, ígérem, meg fognak szűnni, gyerekeink már nem is fognak rá emlékezni.

Műsorvezető: *Egy rövid kérdés, rövid válasz: Ukrajna, Szerbia.*

Nagyon messze vannak az európai uniós tagságtól. Szerbiában és Ukrajnában is nagyon komoly demokratikus változások következtek be. Rettenetesen fontos, hogy mind a hat kormánnyal jó viszony legyen, és ezen a jó viszony keretein belül megint csak lépésről lépésre javítunk az ottani magyarok helyzetén. És ne adjuk föl. Legfőképpen Szerbia, de még Ukrajna vonatkozásában sem, hogy még a mi életünkön belül ők is belépnek az Európai Unióba, és akkor ott is megszűnhetnek a határok.

Göteborg, 2006. március - április

(Megjelent a *Kapu* 2006. májusi, valamint az *Átalvető* 2006. júniusi számában.)